

1) модуль складається з навчальних елементів (НЕ). Нульовий навчальний елемент НЕ₀ розкриває цілі й зміст модуля, передостанній (резюме) узагальнює весь пройдений по модулю матеріал, останній — це контроль засвоєння навчального матеріалу;

2) зміст модуля представляється у вигляді графіка з поступовою нумерацією НЕ, щоб студент бачив шлях навчання;

3) модуль і навчальний елемент є структурними одиницями, що відрізняються чітким уніфікованим підходом до їхньої побудови.

Кожний модуль розбивається на теми (НЕ), що відповідають відповідному параграфу в посібнику.

Модулі можна включати в будь-яку систему навчання і тим самим посилити її якість і ефективність, оскільки при модульному навчанні кожний учень долучається до активної навчально-пізнавальної діяльності, працює за диференційованою за змістом програмою, при цьому забезпечується індивідуалізація контролю, корегування, консультування.

Студент має більшу можливість для самореалізації і це сприяє мотивації навчання. Дана система навчання гарантує кожному студенту засвоєння стандарту освіти, просування в сторону вищого рівня знань.

Система мобільна і навіть на сучасному етапі дає можливість здійснювати різні форми підготовки студентів навіть з «нуля», оскільки лінгвістичне й екстралінгвістичне наповнення одного й того ж модуля може відрізнятися за об'ємом і ступенем складності.

Модульний характер навчання дає можливість визначити інтеграційні зв'язки між модулями іноземної мови й модулями спеціальних дисциплінарних циклів, знайти на цій основі поєднання даних освітніх сфер і проводити «бінарні» уроки і навіть цілі цикли занять.

Література

1. Модель курса английского языка (для различных специальностей высших учебных заведений) // ELT Newz& Views. # 3(6), 1999. С. 13—15.

2. Валицкая А. П. Современные стратегии образования: варианты выбора // Педагогика. — 2002. — № 2. — С. 22—26.

3. Халилова Л. А., Ковишова Л. С., Калямова Л. А., Шаврина М. Е // Иностранный язык. Программа курса. — М.: РГГУ, 1988.

В. І. Круковський, канд. філол. наук, доц.,
Т. А. Коротич, канд. філол. наук, доц.,
кафедра іноземних мов ф-ту МЕіМ

КОНСУЛЬТАЦІЯ ЯК ОДИН З МЕТОДІВ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ САМОСТІЙНОЇ Й ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Згідно з новою освітньою парадигмою незалежно від спеціалізації і характеру кожний починаючий спеціаліст повинен володіти фундаментальними знаннями, професійними вмінням і навичками з урахуванням потреб сучасного ринку праці і входженням України до Болонської Конвенції. Саме тому самостійна робота студентів (СРС) стає засобом підвищення ефективності підготовки спеціалістів. Відомо, що СРС включає чотири основні функції: реалізацію активного сприйняття учбового матеріалу під час навчальних занять, самостійне вивчення навчально-методичної літератури, аналіз і систематизація причин труднощів засвоєння дисципліни у вигляді питань і побудови версій відповідей на ці питання і нарешті звертання до викладача за порадами й консультаціями.

В педагогічній літературі СРС трактується як планова робота студентів, що виконується за завданням і при методичній участі викладача, але без його безпосередньої участі. СРС має діяльний характер і тому в її структурі можна виділити компоненти, характерні для діяльності як такої: мотивація, постановка пізнавальних задач, алгоритм виконання роботи, чітке визначення викладачем форм звітності і об'єму роботи, надання консультативної допомоги, обґрунтування критеріїв звітності, види й форми контролю (Г. Розман, Л. Г. Семушина, І. Г. Ярошенко). СРС включає відтворювальні й творчі процеси в діяльності студентів. В залежності від СРС розрізняють її три рівні: а) репродуктивний (тренувальний) рівень: вирішення задач, заповнення таблиць тощо; б) реконструктивний рівень: складання планів, тезисів, анотацій, виконання рефератів; в) творчий, пошуковий рівень: навчально-дослідницький рівень: навчально-пошукові завдання, курсові й дипломні проекти.

При організації СРС викладач повинен знати навчальний рівень знань і вмінь студентів (для чого організовується діагностика), познайомити їх з цілями навчання, засобами їхнього досягнення й засобами контролю.

Основними методами СРС на нашу думку є: мотивація вивчення матеріалу, його проблемне викладення, зв'язок теорії з практикою, знайомство з структурно-логічною схемою дисципліни, розробка комплексних учбових посібників для самостійної

роботи, що комбінують теорію з практикою, індивідуалізація домашніх завдань, складання контрольних питань, активне втілення колективних методів навчання тощо.

Сьогодні виділяють наступні шляхи вдосконалення СРС: організація індивідуальних планів навчання, залучення студентів до науково-дослідної роботи; включення СРС до навчального плану і розкладу занять: створення комплексу учбово-методичних посібників для виконання СРС, орієнтація лекційних курсів на СР, рейтинговий метод контролю знань, розробка завдань, що передбачають нестандартні рішення, використання інформаційних технологій (комп'ютерних). Основні проблеми вузівської методики й практики навчання іноземної мови в плані СРС: досягнення відповідного рівня іноземної комунікативної компетентності в період навчання у ВНЗ, і по-друге, підготовка випускників до проведення ефективної самоосвітньої роботи над поліпшенням іноземної мови після закінчення ВНЗ.

При формуванні завдань СРС необхідно вирішити такі проблеми: визначення змісту СРС і її методичної організації для моделювання навчальних одиниць самостійної пізнавальної роботи. Тут головне місце займає робота по підготовці студентів до СР, підготовка матеріалів для СРС (Отримання інформації і її презентація в усному вигляді: презентації, ділові ролеві ігри, дискусії й переговори; в письмовому вигляді: звіти, самостійні проекти, рекламні буклети, статті, рецензії, атестації; використання інформаційних сайтів з Інтернету, виконання лабораторних робіт, робота над текстами і вправами з посібників з урахуванням спеціальності).

При цьому можна виділити два варіанти навчальних заходів, що здійснюються під управлінням СРС: робота дома і в мовній лабораторії. Їх співвідношення повинно забезпечувати успіх управління СРС. Для цього необхідні: психологічна й методична готовність студентів до самостійної роботи; готовність викладача постійно направляти й оцінювати СР; уміння студентів вибирати адекватні способи СР й оцінки свого труда; навчальні матеріали для самостійної роботи, адаптовані до потреб курсу іноземної мови; час, що виділяється студентам в навчальному процесі для виконання навчальних самостійних робіт і виправлення допущених помилок. При цьому можна виділити два основних варіанти навчальних заходів, посередництвом яких здійснюється управління СРС: 1) індивідуальні контрольні консультації (співбесіди) по спеціальним графікам викладача; 2) спеціальні навчальні заходи з контрольно-навчальною функцією і змінюваним складом групи.

При визначенні заключної оцінки за курс іноземної мови 30 % її повинна складати оцінка СРС. Все вище сказане означає, що СРС повинна мати також методичне забезпечення, як і аудиторні заняття по іноземній мові. Викладач повинен ретельно проаналізувати уміння й відношення кожного студента до СР. З урахуванням психологічних особливостей слід вибрати тип і кількість завдань, і необхідний для кожного студента час для СР. Студенти, що мають слабку підготовку в рамках базового курсу середньої школи повинні інтенсивніше виконувати СР, більшу кількість завдань. Необхідно формувати у студентів бажання самостійно добувати знання, виявляти ініціативу, готовність обговорювати результати своєї роботи.

Викладач при організації СРС повинен виконувати роль направляючого по інформації, консультанта, партнера, який приходить на допомогу на прохання студента, не нав'язуючи свого рішення. Нова організація СР по іноземній мові вимагає відповідних навчальних матеріалів, втілення мультимедійних технологій. Відкриття доступу кожного студента до Інтернету дозволить імітувати процес комунікації, де людина змушена сама примати самостійне рішення для досягнення комунікативної цілі. При цьому викладач повинен сформувавши й розвивати у студентів навички СР (в тому числі над лексикою й граматику) на вироблення певної стратегії. В свою чергу сформовані у студента навички сприяють підвищенню інтересу до процесу вивчення іноземної мови, а також розвитку особистісних якостей учнів, що потім могло б призвести до зворотного позитивного впливу на ефективність навчальної діяльності.

Однією з функцій викладача є консультативно-корективна допомога в реалізації навчальних дій під час консультацій. Консультація — це (при необхідності) і аналог монологічного викладення навчального матеріалу, і певний тип індивідуального семінарського заняття. Існують контрольні консультації, куди студенти запрошуються особисто (відстаючі, або які довго не відвідували занять, або навпаки, найбільш талановиті й успішні). В першому випадку слід в'яснити причини неуспішності того чи іншого конкретного студента, підказати йому шляхи ліквідації прогалин у засвоєнні курсу, не чекаючи сесії. В другому випадку задача консультації інша: допомогти студенту якнайповніше й якнайкраще реалізувати свій потенціал, підказати шляхи і форми додаткової СР. Відомо, що лекції й семінарські заняття змушені орієнтуватися на певний умовний «середній» рівень підготовки й здібностей студентів. Якщо позбавити найкращих студентів ін-

дивідуально орієнтованого освітнього спілкування, то нерідко відбувається різке зниження вимогливості до себе, що зрештою призводить до втрати інтересу до навчання.

Під час так званих тьюторських консультацій студент має можливість керувати власним навчальним процесом на основі консультативних бесід. Студент має тепер персональний навчальний план у вигляді графічного бланка. Заповнивши цей бланк, він отримує можливість конкретно впливати на власну освіту. Цим забезпечується ефективність навчального процесу.

Література

1. Елова Н. А. Иностранный язык в вузе: опыт параллельного вхождения // Высшее образование в России. — 2005. — № 1. — С. 1—12.
2. Ведмедь О. Л., Платошина Н. А. Самостоятельная работа — главный резерв обеспечения качества подготовки специалистов // Сборн. трудов Ростовского государственного педагогического университета. — 2004. — № 16. — С. 145—150.
3. Тюков А. А. Проблемные задания в профессиональной подготовке студентов // Сб.: Проблемное обучение в ВУЗе. — М.: Знание. — 1990. — С. 27—34.

Г. І. Крутін, канд. іст. наук, доц.,
кафедра політології і соціології

САМОСТІЙНА РОБОТА ЯК ФАКТОР ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ

Категорія «соціальна відповідальність» у соціології розглядається як ступінь відповідності дій соціальних суб'єктів (особистостей, соціальних груп, спільнот) взаємним вимогам, діючим правовим та іншим соціальним нормам, загальним інтересам.

Як соціальна якість відповідальність спрямовує дії людини, є стимулом вдосконалення, показником соціальної зрілості. Вона, як зазначено у Законі України «Про освіту», є основою моралі, тим стрижнем, на який нанизуються всі інші якості особистості.

В індивіда соціальна відповідальність формується як результат тих зовнішніх вимог, які до нього ставить суспільство, соціальні групи, мікросередовище. Коли ці вимоги індивідом сприймаються, то вони стають внутрішньою основою мотивації відповідальної поведінки.